

**Teosto ry:n lausunto valtioneuvoston periaatepäätöksestä kansalliseksi aineettomien oikeuksien strategiaksi (IPR-strategia)
(VN/15767/2021)**

Viittaamme strategialuonnoksesta 2.7.2021 antamaamme lausuntoon ja uudistamme siinä esitetyn. Toteamme erityisesti, että IPR-strategian tavoitteen ”Suomessa on toimiva ja kilpailukykyinen IPR-järjestelmä” kuvauksessa tulisi aiemman ehdotuksemme mukaisesti pieniin yrityksiin rinnastaa luovien alojen tekijät ja taiteilijat ammatin- ja elinkeinonharjoittajina heidän valitsemastaan yritysmuodosta riippumatta. Tämä on erityisen tärkeää siksi, että tekijänoikeudet, esittävän taiteilijan oikeudet, valokuvaajan oikeudet sekä myös esimerkiksi mahdolliset tuottajaoikeudet syntyvät lähtökohtaisesti näille alkuperäisille oikeudenhaltijoille.

Arvioimme seuraavassa eräitä IPR-strategiaan sisältyviä toimenpide-ehdotuksia.

Toimenpide 1: Lisätään pk-yrityksille suunnattua IP-neuvontaa ja tiedonsaantia

Kannatamme ehdotusta, mutta pk-yritysten ohella toimenpiteiden piiriin on sisällytettävä ammatin- ja elinkeinonharjoittajina toimivat luovien alojen tekijät ja taiteilijat. Tässä voidaan hyödyntää esimerkiksi heidän toimiala- ja ammattijärjestöjään.

Toimenpide 2: Vahvistetaan IPR University Centerin roolia IPR-koulutuksen tarjoajana

Kannatamme ehdotusta. Teosto on ollut IPR University Centerin ja sen kannatusyhdistyksen toiminnassa mukana pitkään ja nähnyt Centerin keskeisen koulutuksellisen roolin luovan toiminnan kentällä. Pidämme tärkeänä, että Center tarjoaa jatkossakin kohderyhmäeräitä ja käytännöllistä IPR-koulutusta laajasti luovien alojen toimijoille, mukaan lukien viranomaiset.

Toimenpide 3: Koulutetaan yrityksiä ymmärtämään yrityksen tuottaman datan mahdollisuudet yrityksen aineettomana omaisuutena ml. IP-oikeuksia koskeva data

Kannatamme ehdotusta. Tietoisuutta datan arvosta pientenkin yritysten ja ammatinharjoittajien aineettomana omaisuutena ja sen suojaamisesta IPR-järjestelmän keinoin on lisättävä.

Toimenpide 8: Kehitetään aineettomien oikeuksien arvon määrittelyyn liittyvän tiedon tilastointia ja parannetaan olemassa olevien aineistojen saatavuutta ja käytettävyyttä

Kannatamme ehdotusta. Suomen tekijänoikeudellinen yhdistys ry on jo pitkään tehnyt tekijänoikeudellisten toimialojen tuottovirtoja koskevia selvityksiä, joita voidaan hyödyntää IP-alan tilastointia kehitettäessä (viimeisin julkaisu: Direct copyright revenue streams in creative industries in Finland, 2018)

Toimenpide 10: Strategiakaudella ... tarkastellaan aineettomien oikeuksien täytäntöönpanon varmistamisen toimivuutta viimeaikaisen EU-tason kehityksen valossa

Kannatamme ehdotusta. Strategialuonnoksessa IP-oikeuksien suojaaminen ja oikeudenloukkauksiin liittyvien täytäntöönpanokeinojen merkitys jäi vähälle huomiolle ja ehdotetun toimenpiteen sisältö on edelleenkin avoin. Sen tavoite tulisi kuvata esimerkiksi niin, että oikeudenhaltijoiden käytettävissä on sujuvat ja tehokkaat täytäntöönpanokeinot oikeudenloukkauksiin puuttumiseksi. Täytäntöönpanon tehostamiseksi IPR-rikosten rangaistusmaksimi tulisi Suomessakin nostaa pohjoismaiselle tasolle eli kuuteen vuoteen.

Toimenpide 12: Lisätään kannustimia ja investointeja tekijänoikeustiedon tehokkaan hallinnoinnin edellyttämien datan jakamisen mahdollistavien rajapintojen rakentamiseen.

Pidämme oikeana perustelukirjausta, jonka mukaan datatalouden hyödyt, kuten reaaliaikaiset korvaukset ja digitaaliset lompakot realisoituvat luovilla ja innovatiivisilla aloilla vain, mikäli tiedon ja datan luotettavuuden mahdollistaviin hajautetuille järjestelmille sopiviin formaatteihin, standardeihin sekä datanjakamisen mahdollistaviin ohjelmointirajapintoihin (API) investoidaan. On kuitenkin tärkeää muistaa, että tekijänoikeusinfrastruktuurin rakentaminen, ylläpitäminen ja kehittäminen edellyttää erittäin merkittäviä, pitkäaikaisia ja jatkuvia investointeja ja tuotekehityspanostuksia. Kyse on mm. järjestelmistä, prosesseista, datan ylläpidosta ja sen oikeellisuuden varmentamisesta sekä kaikkeen tähän liittyvästä osaamisesta. Nämä kustannukset ovat oikeudenhaltijoiden rahoittamia. Tästä syystä tulee olla oikeudenhaltijoiden päätettävissä, mitä rajapintoja ja millä ehdoilla ja edellytyksillä tähän infrastruktuuriin avataan. Rajapintojen rakentamisen tulee perustua vapaaehtoisuuteen, jota voidaan tukea erilaisin kannustimin. Toimialayhteistyössä tulee huomioida olemassa olevaan infrastruktuuriin tehdyt investoinnit, jotka nauttivat omaisuudensuojaa. Rajapintojen rakentaminen ei voi tarkoittaa sitä, että joku toimija pääsisi vapaamatkustajana hyötymään oikeudenhaltijoiden tekemistä merkittävistä panostuksista.

Lisäksi kannatamme ehdotusta OKM:n henkilöressurssien lisäämiseksi vähintään yhdellä henkilöllä strategiakauden aikana.

21.1.2022

Säveltäjän Tekijänoikeustoimisto Teosto ry

Risto Salminen
toimitusjohtaja

Martti Kivistö
johtaja, strategia ja toimintaympäristö